

ไทยแบนนำเข้าเศษพลาสติก 2568: สู่ความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อมและสุขภาพคนไทย

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ปัญหาขยะพลาสติกกลายเป็นวิกฤตการณ์ระดับโลกที่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศทั้งบนบกและทางทะเล ประเทศไทยในฐานะหนึ่งในประเทศที่มีปริมาณขยะพลาสติกไหลสู่ทะเลสูงเป็นอันดับต้น ๆ ของโลก ได้เผชิญกับความท้าทายในการจัดการขยะภายในประเทศควบคู่ไปกับการทะลักเข้ามาของเศษพลาสติกจากต่างประเทศ¹ เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาสีงแวดล้อมอย่างยั่งยืน รัฐบาลไทยจึงได้ประกาศนโยบาย “ห้ามนำเข้าเศษพลาสติกจากต่างประเทศ” โดยกระทรวงพาณิชย์ได้ออกประกาศกำหนดให้เศษพลาสติก (พิกัดศุลกากร 39.15) เป็นสินค้าต้องห้ามนำเข้า โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 16 ธันวาคม 2567 และมีผลบังคับใช้เต็มรูปแบบ ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2568² นโยบายนี้ไม่เพียงแต่เป็นมาตรการทางสิ่งแวดล้อม แต่ยังเป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการขับเคลื่อนประเทศไทยสู่เศรษฐกิจหมุนเวียน (circular economy) และการปกป้องสุขภาพของพลเมืองในระยะยาวอีกด้วย³

ย้อนกลับไปในปี 2561 หลังจากที่ประเทศจีนประกาศนโยบายยุติการนำเข้าขยะพลาสติกและขยะอิเล็กทรอนิกส์ ส่งผลให้ห่วงโซ่ขยะโลกเปลี่ยนทิศทางมายังภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่มาตรการทางกฎหมายในขณะนั้นยังไม่รัดกุมพอ การนำเข้าเศษพลาสติกจำนวนมากมหาศาลทำให้ราคาเศษพลาสติกในประเทศตกต่ำอย่างรวดเร็ว ส่งผลกระทบต่ออาชีพ “ซาเล้ง” และผู้คัดแยกขยะรายย่อย⁴ นอกจากผลกระทบทางเศรษฐกิจแล้ว การตรวจสอบมาตรฐานเศษพลาสติคนำเข้ามักพบการปนเปื้อนของขยะอันตรายและพลาสติกที่ไม่สามารถรีไซเคิลได้จริง ซึ่งสร้างภาระในการกำจัดและก่อให้เกิดมลพิษสะสมในดินและแหล่งน้ำ

ความสำคัญของการแบนนำเข้าในปี 2568 จึงอยู่ที่การปรับสมดุลโครงสร้างการจัดการขยะ โดยบีบให้ภาคอุตสาหกรรมหันมาลงทุนในเทคโนโลยีการคัดแยกเพื่อใช้เศษพลาสติกภายในประเทศเป็นวัตถุดิบหลักแทน⁵ คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบการกำหนดตัวเลขการนำเข้าเศษพลาสติกแบบขั้นบันได และเริ่มต้นการแบน 100% ในวันที่ 1 มกราคม 2568⁶ การสิ้นสุดของการนำเข้าเศษพลาสติกในปี 2568 ไม่เพียงแต่ช่วยลดปริมาณขยะสะสม แต่ยังส่งผลเชิงบวกต่อมิติทางสังคมและสุขภาพของประชาชนไทยอย่างมีนัยสำคัญ ดังนี้

ที่มา: www.freepik.com

1 การลดมลพิษจากกระบวนการจัดการขยะที่ไม่เหมาะสม ที่ผ่านมา การนำเข้าขยะพลาสติกมักพ่วงมาด้วย “โรงงานเถื่อน” ที่ลักลอบคัดแยกและหลอมพลาสติกโดยไม่มีระบบกรองอากาศซึ่งปล่อยสารก่อมะเร็ง เช่น ไดออกซิน (dioxins) และฟิวแรน (furans) สู่ชุมชน เมื่อการนำเข้าหยุดลงและมีการกวดขันโรงงานให้ใช้ขยะในประเทศที่มีการควบคุมแหล่งที่มาได้ดีกว่า จะช่วยลดอัตราการเจ็บป่วยทางเดินหายใจและโรคเรื้อรังของประชาชนรอเขตนิคมอุตสาหกรรม⁷

2 การสร้างความเข้มแข็งให้เศรษฐกิจฐานราก เมื่ออุตสาหกรรมไม่สามารถพึ่งพาสิ่งนำเข้าได้ ความต้องการขยะพลาสติกในไทยจะสูงขึ้น ทำให้ราคาขายขยะพลาสติกของคนเก็บขยะและซาเล้ง (waste pickers) มีเสถียรภาพและเพิ่มสูงขึ้น⁸ เป็นการกระจายรายได้สู่กลุ่มผู้เปราะบางในสังคมโดยตรง และช่วยยกระดับอาชีพคนเก็บขยะให้เข้าสู่ระบบการจัดการขยะอย่างเป็นทางการ

3 การปลูกฝังวินัยและวัฒนธรรมการแยกขยะ นโยบายนี้จะส่งผลกระทบต่อเนื่องถึงครัวเรือน เมื่อโรงงานต้องการพลาสติกประชาชนจะได้รับการสนับสนุนและจูงใจให้คัดแยกขยะที่ต้นทางมากขึ้น เกิดเป็น “วินัยทางสังคม” ที่ยั่งยืน เพราะขยะที่แยกแล้วสามารถขายได้ราคาและถูกนำไปรีไซเคิลจริง⁹